

Masterclass | Is het de schuld van de drinker

Emma Louise Mendez Correa

15 december 2022

Emma Louise Mendez Correa rondde in september 2022 haar onderzoeksmaster Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan Universiteit Leiden cum laude af met een scriptieonderzoek naar 'antiek Grieks alcoholisme' en doet nu promotie onderzoek in Amerika aan NY University. Ze is gaan kijken naar concepten in andere culturen zoals nu bij de oude Grieken en alcohol gebruik. Hoe wij denken over alcoholisme is echt anders dan de oudheid zoals zij dat deden. Voor mij heeft dat inzicht gegeven in hoe we nu naar alcoholisme kijken en misschien voor jullie ook na deze bijeenkomst.

In deze masterclass gaat ze in gesprek met Mike Görmez, ervaringsdeskundige co-trainer en Renate Schepen, trainer en filosoof.

Motivatie voor haar onderzoek

Een combinatie van eigen ervaring en theoretische interesse. Ze kan alleen iets onderzoeken wat haar zelf ook raakt. Daarmee breekt ze ook iets open als wetenschapper. Omdat het persoonlijk is wrijft het.

Een dierbare was verslaafd aan drank. Ze had zelf eetproblemen dus herkende wel verslavingsproblemen. Verder werkte ze veel in horeca en zag daar ook nogal wat mensen die problemen hadden met alcohol. Ze probeerde die dierbare te ondersteunen en verdiepte zich in het thema van alcoholverslaving. 'Bij het lezen van een tekst tijdens haar studie realiseerde ze zich dat wat daar werd omschreven leek op hoe een alcoholist zijn gebruik goedpraat, iets wat ze in haar directe sfeer een paar keer had gehoord. In deze tekst stond de vraag centraal: is het beter over te geven aan impulsen of moet je je er juist tegen verzetten? In het stuk werd door één persoon beargumenteerd dat het heel belangrijk is aan impulsen over te geven, maar door een ander werd dit weerlegd: je moet je er juist tegen verzetten. Bij de Oude Grieken speelt wijn cultureel gezien een belangrijke rol, en gaan ook veel teksten over hoever je mag gaan met drinken. Emma vroeg zich af of er in de oudheid ook al een concept als het

moderne alcoholisme bestond.'

De reactie van de groep was niet jij doet dit fout. Wel werd er gekeken naar de schade die ontstaat. Op bijna alle plekken nam de wijn bezit van de drinker. Het is zowel goed als slecht. Het hangt er van af hoe het uitpakt. Zij weten dat hoeveelheid wijn altijd slechtheid veroorzaakt. De schuld ligt daarmee niet bij de drinker, maar bij de wijn. Het lijkt alsof er nu in de huidige tijd de aandacht ligt op degene die gebruikt en er aan verslaafd raakt.

Mike Gormez, ervaringsdeskundig co trainer bij de Vrijwilligersacademie heeft haar onderzoek gelezen en heeft zelf een achtergrond met alcoholverslaving. 'Ik deed het niet omdat ik het lekker vond, het was mijn manier om met de tegenslagen van het leven om te gaan'. Degene die gebruikt is eigenlijk een beetje machteloos. De machteloosheid van de verslaafdheid zie je terug bij NA, AA enz. Is dat nu de beste manier om te kijken naar alcohol te kijken? Is het wenselijk om op andere manier naar alcoholverslaving te kijken. Als we het herzien zou dat helpen? Het onderzoek is toegespitst op de oudheid. Kunnen beide perspectieven naast elkaar bestaan? Een van de deelnemers (actief bij ANE en mentor en sponsor bij de AA) verwijst naar de cirkels van Van Dijk: sociale psychische enz. Die leven naast elkaar. Hij stelt dat verslaving een overlevingsmechanisme is en dat het vele soorten en fasen kent.

Onderzoeken van de oorzaak

Een andere deelnemer stelt dat het beter is om te kijken waarom iemand gaat gebruiken. Sommigen hebben geen vrienden meer als ze stoppen want al hun vrienden drinken.

Cultuurgebonden

Amerikanen hebben heel andere relatie met alcohol. In Amerika is er veel geschreven over hoe verwoestend drinken is. Er is ook een boek over de constructieve werking van alcohol (Constructive drinking in de jaren 80). Als je alcohol gebruikt zoals de groep drinkt dan kan het constructieve werking hebben. In Estland alcoholisme bestaat niet. In Italië begrepen de mensen die ik ontmoette niet wat alcoholisme was. Een Brit zei AA dicteert wat alcoholisme is. Het Wij zij idee wil Emma openbreken.

Keer het om

Op basis van Emma's onderzoek zou je een omkering voor kunnen stellen: Kijk ook naar de relatie met het middel wijn en niet naar de persoon. Nu kijken we naar individu als compleet individu. In de Oudheid met veel goden, kijken ze naar dingen die je beïnvloeden kunnen. In die tijd is wijn, natuur enz een agent (actieve kracht). Nu geven we de gebruiker de schuld, maar in die tijd was er geen stigmatisering. Zou dat ons ook kunnen helpen om minder te stigmatiseren?

Huidige tijd

In onze tijd heb je gefaald als je erkent dat je alcoholist bent. Emma verwijst naar een boek *Responsibility without blame* over alcoholisme geschreven vanuit het preventieve idee. Alcohol stopt je remmen dus logisch dat je er niet mee kan stoppen. Bij verslaving gaat het om wat er achter dat verslaafde gedrag zit. Je moet naar de persoon op zich kijken. Bij het herstelproces wordt niet geluisterd naar de verslaafde. Bij de schuldvraag wijzen ze wel naar de verslaafde.

Samen onderzoeken

Emma werkte eerst alleen aan haar onderzoek op de universiteit. Nu zijn er meer mensen die meewerken en het zou interessant zijn om er een breder team van te maken. Er is nu plots veel interesse voor dit thema. Het kan ook te maken hebben met andere manieren van naar 'othering' kijken.

Vragen

Wanneer heeft het jou geholpen of zou het je kunnen helpen om anders naar verslaving te kijken?

Groepje 1

Gaat over het aanklaarten van verslaving. Je kunt zeggen 'ik maak me zorgen' zonder een veroordeling. En hou er rekening mee dat de persoon zich heel erg schaamt. Realiseer je dat het iets heel ergs kwetsbaars is. Je komt in iemands leven met een grote stap binnen dus gedraag je daar als een gast met bescheidenheid. Corrigeer niet zomaar het gedrag is. Dat recht heb je niet om te zeggen hoe iemand z'n leven moet leiden. De persoon weet zelf ook wel dat het schadelijk is.

Groepje 2

Wij spraken over het concept verslaving. Dit betekent dat ie afwijkt van de norm en dit is niet universeel. Het is tijd en plek gebonden. Aan de andere kant: als je iemand wilt helpen, helpt het misschien niet te denken dat het relatief is. Je kunt ook je eigen houding onderzoeken. In hoeverre zijn we allemaal verslaafd? Met verslaving moet je niet in wij-zij gaan denken. We hebben het allemaal in bepaalde gradaties. We hebben het allemaal en bij sommigen is het niet meer functioneel. Sportverslaving wordt bijvoorbeeld wel goedgekeurd.

Tips

Constructive Drinking van Mary Douglas en de Cirkels van Kuno Van Dijk (over verslaving)